

Facebook Libra

นวัตกรรมเปลี่ยนโลกการเงิน

ดร.สุมาพร (ศรีสุนทร) มานะสันต์

สำนักกฎหมาย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

เมื่อเดือนที่ผ่านมา ผู้เขียนได้เล่าถึง Facebook Stable Coin ซึ่งในตอนนั้น ยังไม่ทราบแน่ชัดว่า Coin ของ Facebook (Fb) จะถูกออกแบบให้มีลักษณะอย่างไร จนกระทั่งกลางเดือน มิ.ย.ที่ผ่านมา Fb ได้ออก White Paper เพื่ออธิบายถึง "Libra" หรือ ที่ Fb เรียก สิ่งนี้ว่า "Stable Digital Cryptocurrency"

Libra คืออะไร

Libra คือ คริปโต ที่คิดค้นโดย Fb โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสกุลเงินดิจิทัล ที่สามารถใช้ได้ทั่วโลก โดยให้มีคุณลักษณะ พิเศษหลักสามประการ คือ 1) ทำงานบน Blockchain เพื่อสร้างความปลอดภัยและ น่าเชื่อถือ 2) กำหนดให้มีสินทรัพย์หนุนหลัง ที่ชัดเจน 3) ถูกกำกับโดยกลุ่มสมาชิก Libra Association หรือ กลุ่มความร่วมมือ ของผู้ให้บริการด้านระบบชำระเงิน และบริษัทเทคโนโลยีรายใหญ่ทั่วโลก (Paypal, Uber และ Visa เป็นต้น) โดย Association นี้ จะทำหน้าที่เป็น Validator Node ให้กับระบบ Libra Blockchain หรืออาจกล่าวได้ว่า Association นี้เอง ที่จะคอยให้ Consensus ในธุรกรรมของ Libra ตามหลักการทำงานของ Blockchain

ดังนั้น การสร้าง Association ก็เพื่อ ลดปัญหาการแข่งขันและอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือของผู้ให้บริการรายอื่นๆ โดยดึงผู้เล่น (ที่อาจเป็นคู่แข่ง) ให้อยู่ภายใต้ กฎกติกาเดียวกัน และกำหนดหน้าที่ให้ เหมือนกัน คือ การควบคุมระบบ Libra โดยการให้ Consensus เพื่อบรรลุ goal ในการสร้างระบบ Global Currency ของ Fb ซึ่งแน่นอนว่าผู้เล่นรายต่างๆ ยินดีเข้าร่วม และในที่สุดการรวมตัวของบิกเนมเหล่านี้ จะช่วยการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับ Libra

Libra ไม่เหมือน Bitcoin

แม้ Libra และ Bitcoin จะเป็นคริปโต เช่นเดียวกัน แต่ในรายละเอียดนั้น แตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ ประการแรก หากพิจารณาจากการออก Bitcoin เป็น คริปโตประเภท Decentralized ซึ่งคริปโต ประเภทนี้ จะไม่สามารถระบุตัวผู้ออกได้ และการได้มาต้องผ่านกระบวนการ mining ในขณะที่ Libra เป็นคริปโตในลักษณะที่สามารถระบุตัวผู้ออกได้โดยชัดเจน หรือ ที่เรียกว่า Privated-Entity Issued ซึ่งมักเป็นการออกโดยองค์กรธุรกิจ

ประการที่สอง Bitcoin มีมูลค่า ที่ผันผวน แต่ Libra มีค่าคงที่ตามแบบ Stable Coin โดยมูลค่าของ Bitcoin นั้น เกิดจากปริมาณการซื้อขายในตลาด ตามหลัก demand/supply ซึ่ง "ตลาด" ที่ว่านี้จะทำการตลอด 24 ชั่วโมง นั้นแปลว่า การซื้อขายเกิดขึ้นตลอดเวลาและราคา ก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ในทางกลับกัน Libra ยึดหลักของ Stable Coin หรือ เหรียญที่ถูกสร้างให้มีมูลค่าคงที่ โดยให้มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นการกำหนด มูลค่าและค้ำประกัน ราคาไม่ให้ผันผวน ตามปัจจัยตลาดอย่างในกรณีของ Bitcoin ซึ่งสินทรัพย์ที่ถูกนำมาหนุนหลังในกรณีของ Libra คือ เงินจริงๆ และให้รวมถึงเครื่องมือ ทางการเงินต่างๆ (เช่น พันธบัตรรัฐบาล) ซึ่ง Fb ยืนยันว่า Libra จะต้อง มีสินทรัพย์ หนุนหลังอยู่เต็มจำนวนเสมอ เพราะเป็นกลไก สำคัญ ในการสร้างมูลค่าให้กับ Libra เช่น นำ Libra มาผูกกับมูลค่าของสกุลเงิน โดยกำหนดให้ 1 Libra มีมูลค่าเท่ากับ xy USD เป็นต้น (โดยมากจะกำหนดแบบ 1 ต่อ 1 ตามหลัก Fiat-Collateralized)

ดังนั้นจากหลักการเช่นนี้ผู้ใช้บริการ จะทราบมูลค่าที่แน่นอนของ Libra ที่ถือครองอยู่เสมอ

จะได้ Libra มาได้อย่างไร

White Paper กำหนดให้มี "Authorized resellers" หรือ ผู้จัดจำหน่ายที่ได้รับอนุญาต ให้เป็นผู้ขาย Libra โดยการขายทุกครั้งจะมีการประกัน มูลค่ากับ assets ที่แลกเปลี่ยน อยู่เสมอ เพื่อให้ Libra เก็บมูลค่าเท่ากับ จำนวน/มูลค่าของ assets ที่ทำการ แลกเปลี่ยน ซึ่งในปัจจุบัน Fb ยังไม่ได้ ประกาศว่าใครจะเป็น Authorized resellers ดังกล่าวบ้าง แต่การให้มีผู้จัดจำหน่าย ได้นั้น ก็ไม่ต่างจากหลักการสร้างสาขาของธนาคาร ที่เป็นการกระจายการให้บริการไปยังที่ต่างๆ เพียงแต่ในกรณีของ Libra จะมี Authorized resellers อยู่ทั่วโลก และอาจรวมถึง Fb เองด้วย

ทำไมรีบเปิดตัว Libra

สำหรับผู้เขียน การเปิดตัว Libra ล่วงหน้า นั้นมีนัย (มีกำหนดใช้ปี 2020) ผู้เขียนเชื่อว่า Fb ต้องการให้เวลา Regulators ทั่วโลก ตั้งตัวและพิจารณากฎหมายที่มีอยู่ว่า "จะตีความให้ Libra เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทใดภายใต้กฎหมายของตน?" กล่าวคือ บางประเทศอาจ มองว่า Libra เป็นสกุลเงิน หรือบริการชำระเงินประเภทใหม่ที่ผู้ให้บริการ ต้องมาขึ้นทะเบียนให้ ถูกต้องกับภาครัฐภายใต้ กฎหมาย payment ต่างๆ หรือในบางประเทศ อาจไม่ยอมรับธุรกรรมที่ ใช้ Libra เป็นสื่อกลาง เลยก็เป็นได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงคิด แทน Fb ว่า หากปล่อย Libra ให้ ใช้ทำ ธุรกรรมได้เลยในทันที ย่อมมีโอกาสในการ ถูกต่อต้านจากรัฐบาลในหลายประเทศ และ อาจนำไปสู่จุดจบของ Libra ได้โดยง่าย

บริบทกฎหมายไทย

กฎหมายไทยไม่ได้ต่างจากกฎหมายอื่นๆ ทั่วโลก ที่ยัง "ไม่ยอมรับให้คริปโตเป็นเงิน ที่ ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย" ซึ่ง พ.ร.บ. เงินตรา กำหนดให้ "เงิน" มีความหมายเพียงแค่ เหรียญ กษาปณ์และธนบัตรที่มีหน่วยเป็น "บาท" และต้องมีทุนสำรองเงินตราหนุนหลัง เท่านั้น ซึ่งใน ประเด็นดังกล่าวกฎหมาย ได้กำหนดชัดว่า เงินตราที่จะชำระหนี้ได้ ตามกฎหมายต้องออกโดย หน่วยงานของรัฐ เท่านั้น และเงินตราหนุนหลังต้องเป็นเงิน ที่ออกโดยรัฐบาลไม่ใช่เอกชน

อย่างไรก็ดี กฎหมายได้มีข้อยกเว้นว่า "ร.ม.ว. คลังมีอำนาจกำหนดให้ใช้วัตถุ หรือ เครื่องหมายใดๆ เพื่อแทนเงินตราได้" แต่ Libra ไม่มีสภาพเป็นวัตถุ หรือ เครื่องหมาย หากแต่เป็นหน่วยข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีลักษณะทางกายภาพ และไม่สามารถจับต้องได้ ดังนั้น ด้วยลักษณะ ดังกล่าวจึงยากต่อการตีความให้เป็นเงินตรา ตามกรอบของกฎหมายปัจจุบัน ดังนั้น ผู้เขียนเชื่อว่า Libra มีลักษณะเป็น สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมากกว่าเป็น เงินตราที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

นอกจากนี้ คำถามคือ "Authorized resellers" หรือผู้ขาย Libra จะเป็นใคร ได้บ้างตามกฎหมาย โดยหากตีความให้เป็น Money Changer ตามกฎหมายควบคุม แลกเปลี่ยนของ ธปท. อาจติดอุปสรรค บางประการ กล่าวคือ การประกอบธุรกิจรับซื้อ/ ขายคืนเงินตรา ปัจจุบันจำกัดอยู่เพียง "การทำ ธุรกิจระหว่างเงินบาทและเงินตราต่างประเทศ" โดยยังไม่รวมถึง "การซื้อ/ ขายระหว่างเงินตรา กับคริปโต" และหากจะตีความว่าการซื้อขาย Libra ผ่านผู้ขายดังกล่าวอาจอยู่ในรูปศูนย์ซื้อขาย นายหน้า หรือ ผู้ค้า อาจต้องตีความตาม กรอบของ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัล และต้อง ขออนุญาตในการประกอบธุรกิจจาก ก.ล.ต.

ท้ายที่สุด ที่กล่าวมาทั้งหมดไม่มี ผู้เล่นที่เรียกว่า "ธนาकार" อยู่ในโลกของ Libra ซึ่งหากธุรกรรมทางการเงิน ในอนาคตจะตัดผู้เล่นรายสำคัญอย่าง ธนาकारออกไปแล้วธนาकारกลางทั่วโลก จะเหลือใครให้กำกับ?

บทความนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน

ที่มา : กรุงเทพธุรกิจ วันที่ 25 มิถุนายน 2562